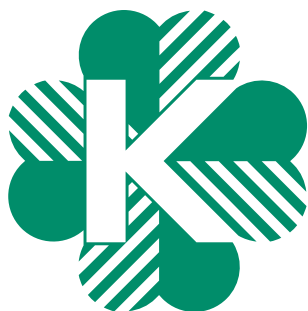

Keskerakond

UMMIKUST VÄLJA!

KOHALIKE OMAVALITSUSTE VOLIKOGUDE VALIMISTE
KESKERAKONNA VALIMISPLATVORM
2025

UMMIKUST VÄLJA!

Eesti on jõudnud seisu, kus paljud inimesed tunnevad, et riik ei kuula ega toeta neid. Elukallidus tõuseb, ettevõtlus on pidurdunud, kogukondade häält ei kuulata ja rahvastik väheneb. See pole juhus ega paratamatus – see on valede otsuste ja rahvast eemaldunud poliitika tagajärg. Need poliitilised otsused ei ole täitnud oma lubatud eesmärgi ning on juhtinud Eesti riigi allakäiguspiraali, kus uusi puudujääke lapitakse Eesti inimeste ja ettevõtjate veelgi ulatuslikuma koormamisega.

Eestis toimuv ei ole enam maailmavaateline küsimus, see on ummik.

Just sellepärast oleme andnud oma valimisplatvormile selge ja konkreetse suuna:
Ummikust välja!

Ummikust välja on meie lubadus aidata Eesti taas liikuma. Meie eesmärk on lõpetada ummikus istumine, kus ideoloogiad ja eksperimendid suruvad inimeste tegelikud mured tahaplaanile. Aeg on suunata fookus sisukale, ausale ja inimkesksele juhtimisele.

Ummikust välja tähendab meie jaoks:

- ✿ Et inimesed on otsustamisesse päriselt kaasatud, nende arvamusega arvestatakse.
- ✿ Et ettevõtjad tunnevad kindlust ja riigi toetust.
- ✿ Et iga inimene – lapsevanem, õpetaja, päästja või eakas – tunneb, et nende panus on oluline.
- ✿ Et rahvastikukriisile luuakse lahendusi, mis toetavad meie peresid ja noori.
- ✿ Et Eesti loodus on meie kõige väärtuslikum vara, mida tuleb kasutada säästlikult.
- ✿ Et Eesti hindab noori ja pakub neile võimalusi eneseteostuseks.
- ✿ Et Eesti on turvaline ja kriisides oma inimesi hoidev ja toetav.

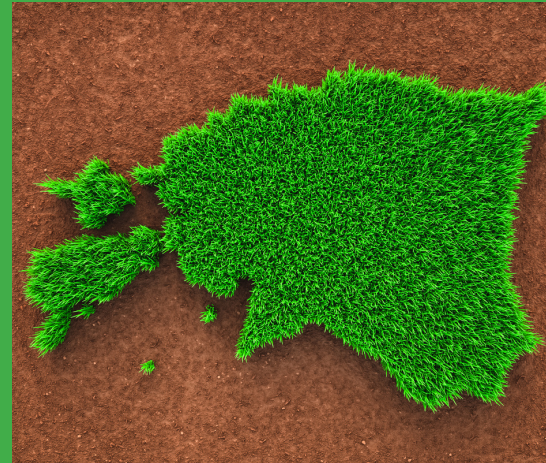
Keskerakond pakub usaldusväärset, tasakaalukat ja kogemustele tuginevat juhtimist. Meie programm viib Eesti samm-sammult praegusest **umмикust välja**.

Ummikust välja on kutse teha valik, mis harutab lahti umbsõlmed, lõpetab ajaraiskamise ja murrab seisakust välja.

Valik on Sinu – vali Keskerakond!

I Kohalikud omavalitsused / Regionaalpoliitika

Eesti tugevus peitub tasakaalustatud arengus, kus iga piirkond lähtub oma arengueesmärkide elluviimisel kohalike eripärade rõhutamisest ja tugevdamisest. Meie eesmärk on tugevdada kohalikke omavalitsusi, et need suudaksid efektiivselt seista oma kogukonna huvide eest. Tänapäevaks on viidud kohalikud omavalitsused olukorda, kus neil puuduvad piisavad ressursid et kohalike probleeme iseseisvalt lahendada ja kogu tegevus on suures osas sõltuvuses riigi tasandi otsustest.

Keskerakonna põhimõtteks on lahendada probleeme ja korraldada kogukonna elu täie vastutusega, avatult ja elanikke kaasates ning lähtudes kohaliku kasu printsiibist. Lähtume valla- ja linnaelanike õigustatud vajadustest ja soovidest, muutes maksusüsteemi. Meie jaoks on vaieldamatu norm läbipaistev juhtimine ja selge ning arusaadav linna/valla eelarve. Keskerakonna prioriteedid on kättesaadavad avalikud teenused, atraktiivne investeerimiskeskond, turvaline elukeskkond, looduse bioloogiline mitmekesisus ja miljööväärtuse säilimine. Peame oluliseks kultuuripärandi säilitamist, tulemuslikku haridussüsteemi ning noorte toetamist, et nad saaksid oma elu ja karjääri üles ehitada ka väljaspool pealinna.

Valla / linna juhtimisel lähtume:

1. Kohalike teenuste kättesaadavus. Regionaalpoliitikas tagame võimalikult paljudes piirkondades kättesaadava kvaliteetse hariduse, tervishoiu ja ühistranspordi, head ja järjepidevalt hooldatud teed. Kiire internet ja mobiililevi peavad igas Eesti paigas muutuma enesestmõistetavaks.

2. Otserahastus omavalitsustele – Euroopa vahendid kogukondade arenguks. Kohalikele omavalitsustele peab olema tagatud otsene Euroopa Liidu rahastus. Tänapäevane süsteem, kus rahastuse kättesaadavus sõltub keskvalitsuse otsustest ja poliitilisest olukorrast, seab ohtu kohalike kogukondade arengu. Sellist olukorda, kus hädavajalikud projektid jäävad

UMMIKUST VÄLJA!

ellu viimata poliitilise kemplemise tõttu, tuleb vältida. Euroopa Liidu vahendite jagamine peab toimuma selgete ja läbipaistvate põhimõtete alusel ning lähtuma kohalike elanike ja ettevõtjate tegelikest vajadustest, mitte parteipoliitilistest kaalutlustest.

3. Eluaseme kättesaadavus. Taaskäivitame üürimajade programmi, et noored pered, mobiilsema tööjõuturu osalised jt abivajajad saaksid soetada jõukohase kodu nii linnas kui maal. Toetame noorte ja spetsialistide maale elama asumist. Rakendame eluaseme- ja stipendiumitoetusi, praktikaprogramme ja koostööd haridusasutustega. Seisame laenuintresside langetamise eest.

4. Välistame maamaksu tõusu. Keskerakonna juhitud omavalitsustes peab kodualune maa jääma elanikele tasuta.

5. Tervishoiu ja sotsiaalteenuste kättesaadavus. Kindlustame perearstiabi, apteekide ja hooldusteenuste jätkumise maapiirkondades.

6. Maaettevõtluse ja kohaliku toidu toetamine. Teeme maksusoodustusi ja võimaldame toetusi väiketalunikele. Soodustame kohaliku toidu tarbimist. Põllumajanduse konkurentsivõime tõstmiseks vähendame bürokraatiat ning koolitame noori ja teisi huvilisi. Seisame toiduainete käibemaksu langetamise eest.

7. Kultuuripärandi säilitamine. Tugevdame kohalike omavalitsuste osa meie rahva kultuuripärandi hoidmisel ja edasikandmisel kooli- ja huvihariduse kaudu. Hoiame töös kohalikud kultuurimajad ja raamatukogud, mis rikastavad ja tugevdavad kogukonnaelu. Säilitame traditsioonilisi tegevusi (rahvatants, koorilaul, käsitöö).

8. Tasuta ja kättesaadav kõrgharidus. Seisame kindlalt tasuta kõrghariduse kaitsel. Õppelaenu koormus ei tohi saada noortele ületamatuks takistuseks oma eesmärkide saavutamisel.

9. Noorte ja eakate kaasamine. Looime noortele võimalusi enesearendamiseks ning kaasame eakaid aktiivseks osalemiseks ühiskonnas, vältimaks sotsiaalset tõrjutust.

10. Turvalisus ja kriisivalmidus. Täiendame tsiviilkaitset, tagame vabatahtliku pääste ja abipolitsei varustatuse ning loome kriisideks valmisoleku süsteemi.

11. Rahvusgruppide ja piirkondade toetamine. Toetame eri rahvusgruppide soove arendada oma kultuurielu. Aitame säilitada etniliselt omanäoliste paikkondade keelt ja traditsioone.

12. Õigusabi parem kättesaadavus. Laiendame esialgse õigusabi teenuse kättesaadavust, kaasates selleks õigusteenuste osutajaid.

II Maaelu / Põllumajandus

Maaelu ja põllumajandus on Eesti kultuuri, majanduse ja riigikaitse alustalad. Keskerakonna eesmärk on elujõuline, atraktiivne ja kestlik toimetulek kogu Eestis. Selleks peame vältimatuks kaasaegset taristut, kiiret interneti levi, elutähtsate teenuste kättesaadavust, kohaliku ettevõtluse soodustamist, hariduse edendamist ja kultuurielu mitmekesistamist.

Poliitilised otsused nii riiklikul kui ka kohalikul tasandil peavad tagama põllumajandussektori konkurentsivõime, et taastuks ja püsiks meie oma riigi suutlikkus varustada elanikkonda kvaliteetse toiduga ning pakkuda tööhõivet. Maaelu tugevdamine nõuab kohalike omavalitsuste, riigi ja kogukondade ühist pingutust, et kogu Eestis oleks võimalik elada maksimaalselt kaasaegsel moel ning traditsioone austavalt.

Valla / linna juhtimisel lähtume:

- 1. Tugev taristu ja teenused.** Tagame maapiirkondades kvaliteetsed ja järjepidevalt hooldatud teed, turvalised kergliiklusteed ja nutikalt toimiva ning tasuta ühistranspordi.
- 2. Kiire internet ja mobiililevi.** Kiire ja stabiilne internet peab olema kättesaadav igas Eesti paigas.
- 3. Kultuuri ja kogukonnaelu hoidmine.** Hoiame töös kohalikud kultuuri- ja spordikeskused ning raamatukogud. Toetame traditsiooniliste tegevuste (rahvatants, koorilaul, käsitöö jms.) harrastamist.
- 4. Haridus ja töö noortega.** Väärtustame kodulähedasi koole ja teenuste kättesaadavust ka neile, kelle jaoks digiteenused ei ole lahendus. Tagame huvihariduse ja noortekeskuste mugava kasutuse. Soodustame e-õpet ja digilahendusi.
- 5. Tervishoid ja sotsiaalteenused.** Kindlustame perearstiteenuste, apteekide ja hooldusteenuste olemasolu ja ligipääsetavuse maapiirkondades.
- 6. Maaettevõtluse ja kohaliku toidu toetamine.** Teeme maksusoodustusi ja võimaldame

UMMIKUST VÄLJA!

toetusi väiketalunikele ja mahetootjatele. Soodustame kohaliku toidu tarbimist. Põllumajanduse konkurentsivõime tõstmiseks vähendame bürokraatiat ja pakume regionaalseid toetusmeetmeid.

7. Põllumajanduse konkurentsivõime tõstmine. Meie eesmärgiks on bürokraatia vähendamine ja regionaalsed toetusmeetmed, et tagada põllumajandussektori jätkusuutlikkus. Rohepoliitika nõudeid kohaldame vastavalt kohalikele võimalustele ja ressursside olemasolule. On oluline langetada toiduainete käibemaksu, et toetada meie põllumajandussektori konkurentsivõimet.

8. Noored ja spetsialistid maale elama! Meie prioriteet on noorte ja perede kaasamine maaelu arendamisesse, pakkudes neile võimalusi ja vahendeid eneseteostuseks ning elamiseks väljaspool linnasid. Rakendame eluaseme- ja stipendiumitoetusi, praktikaprogramme ning koostööd haridusasutustega, et luua soodsad tingimused maapiirkonna ettevõtlusele ja kutseõppesse panustamise kaudu tuua valdkonda juurde rohkem noori.

9. Digilahenduste ja turunduse arendamine. Soodustame digiplatvormide arengut kohalike toodete müügiks ja ettevõtjate ning kogukondade vaheliseks koostööks.

10. Energia- ja keskkonnateadlikkus. Toetame iseseisvaid energialahendusi majapidamistes ja kogukondades, et tagada energiajulgeolek ja suurem sõltumatus riiklikest hinnatõusudest. Erinevate arendusprojektide elluviimisel lähtume kohaliku kogukonna vajadustest ja kasust, eripäradest ning nõusolekutest.

III Majandus / Ettevõtlus

Eesti majanduse tugevus algab kohalikust tasandist. Meie eesmärk on tagada tasakaalustatud regionaalne areng, soodustada ettevõtlust ning parandada kohalike elanike elujärge läbi kohalike omavalitsuste otsuste ja investeeringute. Investeeringute energiajulgeolekusse, ettevõtlussõbralikku taristusse ja vähendame üleeuroopalisi piiranguid, mis pidurdavad kodumaist majandust.

UMMIKUST VÄLJA!

Eesti ettevõtja peab olema motiveeritud tootma Eestis ning palkama Eesti inimesi. Et ettevõtlus Eestis oleks tulus on vajalik soodne elektrienergia ja hoidumine piirangutest ja bürokraatlikest nõuetest. Meie eesmärk on tugev, innovaatiline ja elujõuline kohalik majandus, mis loob väärtust kõigile Eesti inimestele. Tugev majandus on riigi kaitsevõime asendamatu ressurss.

Valla / linna juhtimisel lähtume:

- 1. Ettevõtluskeskkonna parandamine.** Vähendame bürokraatiat ja lihtsustame kohalike lubade menetlusi. Loomme ettevõtjatele ühe-akna-põhimõttel toimiva teeninduskeskuse.
- 2. Tugiteenused alustavatele ettevõtjatele.** Pakume alustavatele mikroettevõtjatele ja idufirmadele tasuta nõustamist, aitame noortel luua ettevõtteid, pakkudes ruume, juhendamist ning digiplatvorme.
- 3. Ettevõtlusfoorumid.** Loomme kohalikke ettevõtlusfoorumeid, eesmärgiga kaardistada ettevõtjate soove ja ületada takistusi. Foorumitel on vaba mikrofon arutamaks piirkonna arenguvõimalusi.
- 4. Kohalike ettevõtete toetamine.** Jätkame tööstusparkide rajamist ja soodustame ringmajandust. Loomme taskukohaseid üürikorterid spetsialistidele ja noortele peredele, edendame koostööd kutsekoolide ning ettevõtjate vahel. Koostöös ettevõtjatega otsime noortele rohkem praktikakohti.
- 5. Maksusoodustused.** Loomme piirkondlikud maksusoodustused, et toetada just kohalike ettevõtjate julgust riskida. Toetame ühistulisi ärimudeleid ja kohalikke algatusi.
- 6. Taristu ja ligipääsetavus.** Tõstmaks ettevõtjate usaldust investeerime teedesse ja taristusse, et võimaldada ligipääsu töökohtadele. Toetame tasuta ühistransporti kõigis omavalitsustes.
- 7. Energiajulgeolek ja madalam energiahind.** Tähtsustame varustuskindlat ja soodsat elektrienergiat. Peatame ideoloogilise rohepöörde ja säilitame juhitava elektritootmise. Investeeriime elektrivõrgu uuendamisesse, et lõpetada pikaajalised elektrikatkestused. Rakendame kompensatsioonimehhanismi majapidamistele elektrikatkestuste korral.
- 8. Majapidamiste elektrivõrguga liitumistasu peab olema mõistlikus seoses Eesti inimeste keskmisest sissetulekust.** Kogu liitumisprotsessis vajalikud toimingud peavad olema liitujale selgelt välja toodud teenuse pakkumise hetkel tervikpaketina.

UMMIKUST VÄLJA!

9. Paindlik töökeskkond. Soodustame kaugtöötamist ja loome piirkondadesse kaugtöökeskusi. Täiustame internetiühendusi ja pakume tasuta digioskuste koolitusi, et saaks töötada kodu lähedal. Loome omavalitsustele veebipõhise kauplemisplatvormi väikeettevõtetele.

10. Eakate ja vähese liikumisvõimega inimeste kaasamine. Loome "Eakate tööklubid" paindliku töökorralduse ja mentorluse toetamiseks. Korraldame tasuta digikoolitusi 55+ vanuserühmale. Tagame ligipääsetavad sotsiaalteenused, mis võimaldavad aktiivset osalemist majanduselus.

11. Noorte ettevõtlikkus. Pakume toetusi ja mentorprogramme iseenda tööandjaks olemise alustamiseks. Tõstame noorte teadlikkust erinevate ettevõtlusvormide kohta.

IV Keskkond / Taristu

Eesti keskkonna kaitsmine on meie rahvusliku identiteedi ja heaolu alus. Loodus ei ole vaid meie kultuuri osa, vaid ka majandusliku ja elukeskkonna püsijäämise tagaja. Rohepöörde poliitikad, mis ei arvestata meie eripärasid, on ohuks meie elukeskkonnale, majandusele ja traditsioonilisele elulaadile. Meie eesmärk on tasakaalu leidmine keskkonnakaitse ja majandusarengu vahel, väärtustades teaduspõhiseid lahendusi, kohaliku kogukonna arvamust ja Eesti looduse eripära.

Kohaliku tasandi tegevused peavad lähtuma säästlikust ja mõistlikust loodusressursside kasutamisest. Me ei ole nõus autosõidu ega ahjukütte väljasuretamisega. Meie eesmärgiks on arukas, Eesti inimeste heaolu ja ettevõtete konkurentsivõimet tõstev keskkonnapoliitika. Igas Eestimaa kaugemagi nurga kodus peab olema puhas vesi, juurdepääsuteed, elekter ja internet.

Valla / linna juhtimisel lähtume:

1. Looduskaitse arendamine – peame oluliseks parendada looduskaitset ja kasutama

UMMIKUST VÄLJA!

loodusvarasid säästlikult, lähtudes teaduslikest uuringutest ning kohaliku kogukonna heaolust ja kasust.

2. Eesti energeetika ja keemiatööstus on kogu Euroopa Liidus erandlik, rajatud põlevkivi kui unikaalse maavara kasutamisele. Erandlik olukord nõuab rohepöörde tingimustes ka erandlike lahenduste kasutamist.

3. Põlevkivisektori jätkamine arvestades rohepööret, mis seab meie majanduse ja inimeste heaolu ohtu, tagame põlevkivist energiatootmise jätkumise, kuni leiame keskkonnasäästlikumad energiavarustuse stabiilsust ning püsivust tagavad lahendused.

4. Euroopa Liidu tasandil tehtud kokkulepped ja võetud kohustused tuleb kriitiliselt üle vaadata ning vajadusel otsida võimalusi nende korrigeerimiseks.

5. Jäätmemajanduse arendamine – soodustame sorteerimist ja ringmajandust. Jäätmete ladestamise vähendamiseks suuname need taaskasutusse.

6. Energiasäästlikud ehitised – toetame kortermajade rekonstrueerimist, nende energiatõhususe ja kestlikkuse suurendamist.

7. Suurendame kogukondade energiajulgeolekut ja kerksust. Toetame alternatiivseid elektrienergia tootmis- ja salvestamislahendusi ühiskondlikele hoonetele, korteriühistutele ning eramajadele.

8. Üürikorterite arendamine maapiirkondades – toetame koostööd erasektoriga üürielamute ehitamisel, et tagada maapiirkondades elamispindade parem kättesaadavus. Panustame kaugkütte ja veemajanduse kaasaegsetesse lahendustesse.

9. Nutikas ühistransport – peame oluliseks tasuta ühistransporti kõikjal Eestis. Panustame nutikate transpordisüsteemide ning keskkonnasäästlike tehnoloogiate arendamisesse ja kasutuselevõttu.

10. Kergliiklustee võrgustik – loome kergliiklusteede võrgustiku, tagades ohutuse ja mugavuse nii jalakäijatele, tervisesportlastele, kergliikuritele kui ka jalgratturitele.

11. Ülikiire internet – tagame igale kodule ja ettevõttele kiire interneti, et toetada ettevõtlust, haridust ning kaugtegevusi kõikides Eestimaa piirkondades.

12. Teevõrgu korrastamine – investeerime teede remonti ja hooldusse, tagades parema ligipääsetavuse, toetame kohalike kruusateede tolmuwabaks muutmist, juurdepääsuteede järjepidevat hooldamist

13. Toetame kasutusesta jäänud hoonete lammutamist. Võimalusel abistame elanikke väheväärtuslikelt ja lagunevatelt pindadelt ümberasumisel.

14. Rohealad ja linnapargid. Rajame ja hooldame parke, haljasalasid ja puhkealasid.

V Haridus / Huvitegevus / Kultuur

Koostöös riigiga kannab kohalik omavalitsus vastutust hariduse, huvihariduse, huvitegevuse ja kultuuri arendamise eest, et meie kogukonnad saaks kasvada teadmiste, loovuse ning traditsioonide hoidmise vaimus. Meie eesmärk on tagada igale lapsele ja noorele kvaliteetne haridus ning võimalus osaleda mitmekesises huvitegevuses, säilitades ja tugevdades samal ajal Eesti kultuuripärandit.

Iga Eesti laps ja noor peab saama oma ande või soovide potentsiaali täielikult rakendada. Panustame hariduse arengusse, et see vastaks meie tööturu ja ühiskonna vajadustele, toetame noori nende haridustee igas etapis ning loome peresõbraliku keskkonna, kus pered saavad oma tulevikku kindlalt ja pikaajaliselt planeerida.

Valla / linna juhtimisel lähtume:

1. Kodulähedane kool igale lapsele. Toetame väikekoole rahaliselt ning leiame innovaatilisi lahendusi nende elujõulisuse tagamiseks, lähtudes eelkõige kohaliku kogukonna huvidest ja peresõbraliku elukeskkonna loomisest.

2. Tasuta lasteaiakoht igale lapsele. Meie eesmärgiks on liikuda samm sammult lasteaia kohatasu kaotamiseni, parandada lasteaedade infrastruktuuri ja tagada igale lapsele lasteaias meeldiv ning turvaline keskkond. Püüame tagada, et lapsed saaksid lasteaias käia oma kodule võimalikult lähedal. Peame oluliseks, et lasteaedades pakutaks kvaliteetset ja tervislikku toitu, tehes selleks koostööd kohalike põllumeeste ning tootjatega.

3. Õpetajate toetamine ja järelkasv. Loomme õpetajatele stipendiume, elamis- ja koolitustoetusi. Toetame õpetajate kogukondi, et soodustada kogemuste vahetamist ja

UMMIKUST VÄLJA!

parimate praktikate jagamist. Peame oluliseks lasteaiaõpetajate palgatõusu. Töötame õpetajaameti maine tõstmise nimel, töötame välja motivatsioonipaketid kooli- ja lasteaiaõpetajatele. Suhtluses riigiga seisame õpetajate eest, pöörates erilist tähelepanu palgaküsimusele ja täiendõppele.

4. Eestikeelsele õppele üleminek. Eesmärk on üleminekuga kaasnenud murede lahendamine, sest õpetajate, õpivahendite, metoodikate ja tugispetsialistide puudus on langetamas paljudes koolides hariduse kvaliteeti ja õppeedukust. Õpetajad, koolijuhid ja ka lastega pered töötavad suure pingel all. Töötame võimalikult kiiresti välja meetmed kuhjunud probleemide leevendamiseks. Kogu ümberkorralduse taustal ei tohi tähelepanu alt välja jääda ka õpilaste emakeele ja kultuurilise identiteedi säilimine.

5. Kultuuripärandi säilitamine hariduse kaudu. Toetame kodukandi ajaloo ja murdekeele õpetamist ning rahvakultuuri ringe. Seisame selle eest, et riigieelarvest rahastatud kultuuritegevus oleks kättesaadav üle Eesti.

6. Hariduse kättesaadavuse parandamine. Seisame tasuta kõrghariduse eest, loome stipendiume ja praktikavõimalusi, et noored saaksid omandada kõrghariduse ilma liigse laenukoormuseta. Algatame "Tagasi kodukanti" programmi ja töötame välja sihitud toetusmeetmed, et toetada noorte tagasipöördumist kodukohta ja töötamist sealsetel ametikohtadel või ettevõtluses.

7. Kaasaegsed ja turvalised õpikeskkonnad. Renoveerime ja arendame lasteaedu ning koole. Suurendame tugispetsialistide kättesaadavust ja laiendame lapsevanemate nõustamist.

8. Huviharidus ja sport kättesaadavaks igas piirkonnas! Toetame huvikoole ja -ringe, et iga laps saaks osaleda meelepärases huvitegevuses. Toetame noortekeskuste tegevust, et noortel oleks mitmekülgne valik spordi, loomingu ja enesearendamise jaoks. Analüüsime erinevate huvialade tegelikku nõudlust, et luua ja toetada neid huviringe, mille vastu on kõige suurem huvi. Iga laps peaks saama tasuta osaleda vähemalt ühes huviringis või trennis. Töötame välja täiendava toetusprogrammi, et madalama sissetulekuga perede lapsed võiksid huviringides käia tasuta. Laiendame erivajadustega noorte huvitegevuse võimalusi. Loomme sporti, sporditegevust ja noorte treenereid toetava keskkonna. Peame oluliseks, et treeneritel oleks õpetajatega võrdne palk.

9. Innovatsioon ja teaduspõhine haridus. Toetame õpilaste uute tehnoloogiate kasutamist ja praktiliste oskuste õpet, mis vastavad tööturu vajadustele ning pakuvad kaasaegseid teadmisi ja oskusi.

10. Koostöö hariduse arendamiseks. Teeme tihedat koostööd ministeeriumite, ülikoolide, ettevõtjate ja vabaühendustega, et tagada hariduse mitmekesisus, kvaliteet ning jätkusuutlikkus.

VI Noorte toetuseks / Tuleviku nimel

Eesti vajab haritud ja igakülgselt arenenud noori, et püsida konkurentsivõimelisena maailmas, mis nõuab iga päevaga aina rohkem väljakutseid. Et meie noortest kujuneksid haritud, teadlikud ja enesekindlad kodanikud, peame neile võimaldama valikuterohke ning turvalise keskkonna. Kohalik omavalitsus saab siin olla tugisammas, pakkudes head haridust, huvitavat vaba aja veetmist ning tuge vaimse ja sotsiaalse heaolu tagamiseks.

Valla / linna juhtimisel lähtume:

- 1. Haridus – kvaliteet ja juurdepääs.** Tagame koolide kaasaegse arengu, toetame tehnoloogilist uuendamist ja digitaalõpet, säilitades samas ka traditsioonilised õppevahendid.
- 2. Noorte kaasamine otsustusprotsessidesse.** Kaasame noorteorganisatsioonid ja noortevolikogud aktiivselt kohaliku elu kujundamisesse.
- 3. Tudengitele ja õpilastele suunatud toetused.** Tagame tasuta transpordi ning pakume stipendiume.
- 4. Turvaline koolitee ja koolikeskkond.** Parandame koolide ümbruse infrastruktuuri ja suurendame järelevalvet, et koolitee oleks ohutu. Tegeleme ennetustööga kahjulike ainete tarbimise vähendamiseks ja laiendame nõustamisteenuse kättesaadavust.
- 5. Vaimse tervise toetus.** Kehtestame igas kuus ühe reede vaimse tervise päevaks. Parandame psühholoogilise nõustamise kättesaadavust. Tõstame koolide rolli noorte vaimse heaolu tagamisel, sealhulgas kiusamise ennetamisel; samuti tervislike eluviiside levitamisel ning toitumisenõustamises.

UMMIKUST VÄLJA!

6. Liiklusharidus. Töötame liiklushariduse integreerimise nimel koolides – põhikoolis jalgrattaliiklus, gümnaasiumis B kategooria sõidueksam.

7. Noorte sisenemine tööturule. Parandame karjäärinõustamist, toetame suviseid töötamisi ja malevate traditsiooni ning pakume tuge õpilasfirmadele.

8. Sotsiaalne heaolu ja turvalisus. Toetame noori peresid, ennetame noorte kodutust ja suurendame erivajadustega noorte kaasamise võimalusi. Laiendame tasuta juriidilise ja sotsiaalnõustamise teenuseid, et noortele pakkuda tuge erinevates eluvaldkondades.

9. Tervislik eluviis. Edendame koolides tervislikke eluviise ja tõstame koolilõunate kvaliteeti. Teeme koostööd kohalike põllumeeste ja toidutootjatega.

10. Kultuur, sport, vaba aeg. Soodustame noorte mitmekülgset liikumist ja aktiivset eluviisi. Toetame kohalike spordiklubide ja spordiorganisatsioonide tegevust. Kaasame noori kultuuriprogrammidesse, soosime noorte algatusi ja kogukonnaprojekte, et tugevdada kodukohaidentiteeti ning kaasatust.

VII Sotsiaalvaldkond / Tervishoid

Keskerakonna eesmärk on luua sotsiaalselt turvalisem ja tervem Eesti, kus kõigil on võrdsed võimalused tõhusaks arstiabiks, toimetulekuks ja inimväärseks eluks. Seisame selle eest, et kõik inimesed, olgu nad eakad, pered, puuetega inimesed või noored, saaksid vajaliku toe ja abi igas eluetapis.

Tagame, et tervishoiu ja sotsiaalhoolekande teenused oleksid kättesaadavad, ligipääsetavad ja inimkesksed. Kohalikud omavalitsused peavad olema aktiivsed ja paindlikud lahenduste leidmisel, et pakkuda oma elanikele paremat elukeskkonda. Kohaliku tasandi otsuste juures pöörame tähelepanu vajaliku abi tagamisele puuetega inimestele ja nende lähedastele, ning peame oluliseks võrset kohtlemist ning ligipääsetavust hariduses, tervishoius, tööhõives.

Keskerakond on ainus sundüürnike eest seisnud ja kodudest välja tõstetud perekondade huvisid kaitsnud erakond. Me tunnustame iga inimese põhiseaduslikku õigust kodule, ei unusta omandireformi käigus elamispinna kaotanud sundüürnike läbielamisi. Astume ka edaspidi samme omandireformi käigus perekondadele tehtud ülekohtu heastamiseks. Peame oluliseks tõstatada omandireformi heastamise küsimus taas üles ka valitsuses.

UMMIKUST VÄLJA!

Valla/ linna juhtimisel lähtume:

- 1. Arstiabi kättesaadavus.** Igall inimesel peab saama kvaliteetset arstiabi olenemata sissetulekust ja elukohast. Säilitame ja arendame kohalikke haiglaid. Peame oluliseks, et vajalikud raviteenused jääksid kättesaadavaks ka väiksemates piirkondades.
- 2. Tugev perearstisüsteem.** Toetame perearste ja pereõdesid kaasaegsete töötingimuste sisseseadmisel ning tervisekeskuste rajamisel. Kohalike omavalitsuste poolt toetame perearste ja pereõdesid elamispindade, tööruumide ja vajadusel transpordiga.
- 3. Vaimne tervis.** Parandame vaimse tervise teenuste kättesaadavust. Laiendame psühholoogilise nõustamise, kriisiabi ja ennetusprogrammide võimalusi.
- 4. Koduhooldusteenus.** Eakad ja erivajadustega inimesed peavad saama elada väärikalt oma kodus, pakkudes neile vajalikku hoolt ning tuge. Suuremates omavalitsustes peame vajalikuks kogukonnapõhiste toetatud elamiste, nn teenusmajade rajamist.
- 5. Hooldekodukoht pensioni eest.** Igale abivajajale tuleb tagada hooldekodukoht tema pensioni eest. Tuleb leida riigieelarve kaudu kohalike omavalitsuste toetamiseks vahendid, et hooldekodu koha maksumust vajaduspõhiselt täiendavalt kompenseerida.
- 6. Omastehooldejate naasmine tööturule.** Pakume kohalike omavalitsuste poolt täiendavaid lahendusi ja toetavaid teenuseid, et vähendada hooldajate koormust.
- 7. Ehitame Tallinna haigla.** Uus haigla parandab tervishoiuteenuste kättesaadavust ja kvaliteeti ning vähendab ravijärjekordi kogu Eestis.
- 8. Terviseprobleemide ennetamine.** Toetame igale vanusegrupile liikumisharrastuse ja rahvatervise programme. Peame vajalikuks tugevdada maakondlikke spordiühendusi, et pakkuda võimalikult mitmekesisest liikumiskava kogu elanikkonnale, sh puudega ja krooniliste haigustega inimestele.
- 9. Päevakeskused.** Toetame päevakeskuste tööd ja ligipääsetavust ning kohapealse meditsiiniabi kättesaadavust.
- 10. Indekseeritud pensionisüsteem.** Seisame indekseerimisega seotud pensionsüsteemi ja seeläbi elukalliduse tõusu mõningase kompenseerimise eest.
- 11. Erakorraline pensionitõus.** Eesti vanaduspensionide suurus on teiste Euroopa Liidu riikidega võrreldes viimaste hulgas. Hindade kallinemise poolest oleme aga esimesed. Selleks, et tekkinud lõhet vähendada vajame lisaks indekseerimisele ka erakorralist pensionitõusu.

12. Vanaduspension taas tulumaksuvabaks. Tänapäevane valitsus külmutas pensioni tulumaksuvaba piiri 776 euro peale ja ei pidanud kinni varem antud lubadusest hoida keskmise vanaduspension tulumaksuvaba. Keskmise vanaduspension täna on 816 eurot. Keskmise vanaduspension peab olema tulumaksuvaba.

VIII Kodanikuühiskond / Kaasamine

Eesti peab saama tugeva kodanikuühiskonnaga riigiks. Tugev ja sidus kodanikuühiskond on demokraatliku ning kaasava riigi vundament. Meie eesmärk on suurendada elanike kaasatust otsustusprotsessidesse, toetada kodanikuühenduste tegevust ning luua avatum ja dialoogile suunatud poliitikakujundamine.

Soovime, et igaüks tunneks vastutust ning omanikutunnet oma kodukoha ja kogukonna suhtes ning saaks reaalselt osaleda teda puudutavates otsustes. Selleks tuleb suurendada kodanikuühenduste rolli poliitikate kujundamises ja otsuste elluviimises ning tugevdada nende rahastamist ja tegevusvõimekust. Kodanikke tuleb kaasata õigeaegselt, süsteemselt ja otsustamise varajases etapis, kaasata tuleb alati neid, keda otsused otseselt puudutavad.

Meie eesmärk on ehitada avatud ja kaasav ühiskond, kus igaühe hääl loeb ning kodanikud tunnevad end osalistena ja mõjutajatena oma kodukoha ning riigi eesmärkide seadmises ja nende elluviimises.

Valla / linna juhtimisel lähtume:

- 1. Kodanikuühendused.** Suurendame kodanikuühenduste kaasamist poliitikate kujundamisse, otsuste väljatöötamisse ja elluviimisse.
- 2. Koostöö.** Loomes tihedama koostöö kohalike omavalitsuste ja kodanikuühenduste vahel, lubades neile selgema rolli otsustusprotsessides.

UMMIKUST VÄLJA!

- 3. Rahastamine.** Toetame kodanikuühenduste rahastamist ja jätkusuutlikkust, soodustades sotsiaalset ettevõtlust ning omatulu teenimist.
- 4. Haavatavad sihtgrupid.** Suurendame kodanikuühiskonna organisatsioonide rolli haavatavate sihtgruppide huvide eest seismisel ja huvikaitsetöö edendamisel.
- 5. Kogukonnad.** Edendame kogukondade omaalgatust ja vabaühenduste võimekust, pakkudes tuge ning tunnustust nende tegevustele.
- 6. Avalikkus.** Tagame avalike arutelude ja kaasamisprotsesside läbipaistvuse ning süsteemsuse, haarates otsusprotsessi kõik puudutatud osapooled.
- 7. Küsitlused.** Kasutame rahvaküsitlusi ja e-rahvahääletusi oluliste otsuste tegemisel, et suurendada kodanike osalust.
- 8. Integratsioon.** Panustame Eesti kultuuriruumi säilimisse ja arendamisse, edendades integratsiooni ning ühiskonna sidusust vastastikuse mõistmise ja tolerantsuse kaudu.

IX Turvalisus ja riigikaitse

Kohaliku omavalitsuse tasandil peame oluliseks, et meie inimesed tunneksid end oma kodukohas hoituna, toetatuna ja valmis erinevateks kriisideks. Meie eesmärk on tugevdada nii igapäevast turvatunnet kui ka kriisivalmidust, tehes koostööd päästjate, politsei, kaitseliidu ja kogukondadega, et tagada elanikele turvaline ning toimiv elukeskkond. Peame oluliseks Eesti kaitsevõime tõstmist, et kindlustada meie turvalisus terviklikult ja targalt.

Kaitsekulud peavad olema rahvale jõukohased, kõigile arusaadavad ning arvestused peavad hõlmama lisaks relvastusele ja otsestele kuludele ka kaudseid julgeolekukululusid.

Valla / linna juhtimisel lähtume:

- 1. Toetame päästekomandode jätkusuutlikkust ja arengut.** Tagame vabatahtlike päästjate toetamise ja varustuse kaasajastamise. Kohalik päästevõimekus peab olema igas omavalitsuses kaasaegne ja operatiivne.

UMMIKUST VÄLJA!

2. Hoiaime politsei kohalolu nähtavana. Seisame selle eest, et ka väiksemates asulates oleks politseitöö jätkusuutlik, koostöö kogukondadega tihe ja reageerimisvõime kiire.

3. Arendame tsiviilkaitse võimekust. Koostame ja uuendame koos kogukondadega kriisiplaane, korraldame regulaarseid õppusi ning anname inimestele praktilised teadmised, kuidas kriisiolukorras käituda.

Kõik linna-/vallaelanikud peavad olema kaasatud ja informeeritud, igaühel peab olema selge arusaam, mida teha kriisiolukorras, kust saab abi ning kuidas ise aidata.

4. Rajame või toetame piirkondlikke kriisikeskusi ja varjumiskohti. Igal omavalitsusel peab olema valmisolek ulatuslikeks hädaolukordadeks, olgu see elektrikatkestus, loodusõnnetus või muu kriis. Investeerime taristusse, mis tagab kriisiolukorras inimestele vajaliku kaitse ja turvalisuse.

5. Kaasame noori vabatahtlikku riigikaitssesse ja turvategevusse. Toetame noortekogude, noorkotkaste ja kodutütarde tegevust ning anname neile võimalusi olla oma kodukoha julgeoleku tugevdamisel päriselt osalised.

6. Tugevdame koostööd kodanikeühenduste ja külavanematega. Anname inimestele otsesuhtluse ja lahenduste leidmise võimaluse. Loomme regulaarsed arutelud kogukonnakogude, turvanõukogude või piirkonnakoosolekute kaudu, et kuulda otse.

7. Panustame sõltuvusprobleemide ennetusse ja vaimse tervise tugisüsteemi. Turvalisus ei ole ainult füüsiline, toetame ennetustööd ja ligipääsu vaimse tervise teenustele.

*Vastu võetud Eesti Keskerakonna volikogu XV koosseisu VI istungil
Jõgeval, 15. juunil 2025. a.*